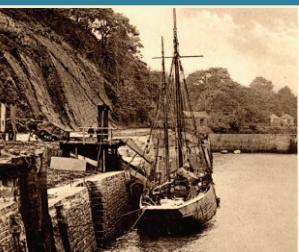
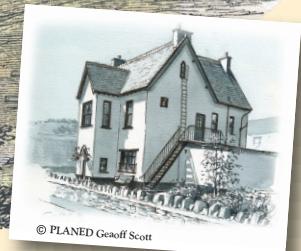
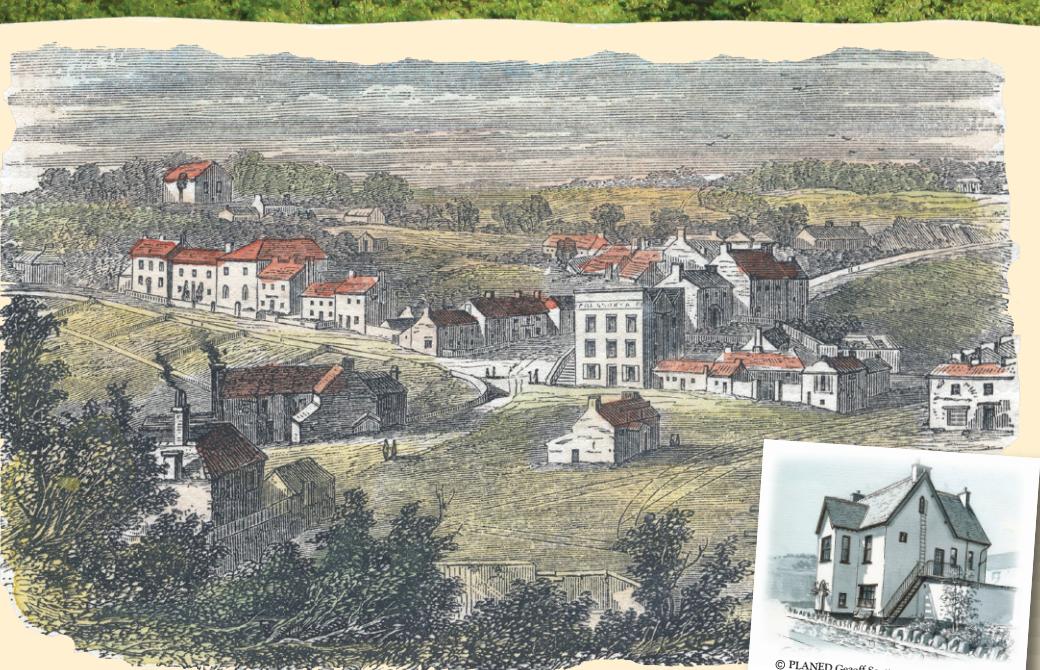

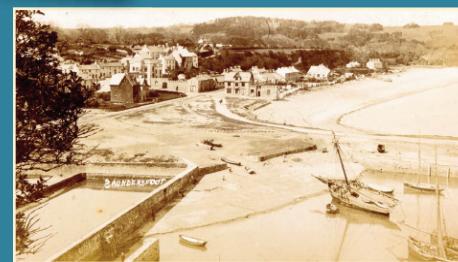
SAUNDERSFOOT'S DARK SECRET CYFRINACH DYWYLL SAUNDERSFOOT

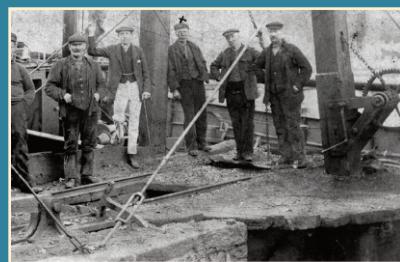
© Gary Davies Collection / Casgliad Gary Davies

This corner of Pembrokeshire sits on the edge of the South Wales coal measures - a rich geological band of 'black gold'. The anthracite, or 'stone' coal found here - abouts burns at extremely high temperatures and is smokeless. This made it perfect for glass making, brewing and later for powering steam engines and vessels.

Mae'r gornel hon o Sir Benfro'n gorwedd ar ymylon gwyltienau glo De Cymru - haen ddaearyddol cyfoethog o 'aur du'. Mae'r anthrasit neu lo caled sydd ar gael yn yr ardal hon yn llosgi ar dymeredd uchel iawn ac nid yw'n cynhyrchu mwg. Roedd hyn yn ei wneud yn berffath i gynhyrchu gwydr; i fragu ac yn dwiweddarach i bweru injans stêm a llonau.

© Gary Davies Collection / Casgliad Gary Davies

© Gary Davies Collection / Casgliad Gary Davies

As you enjoy this beautiful holiday spot, you would be forgiven for thinking it has always been a sleepy fishing village. But if you went back in time you'd soon discover that Saundersfoot was once a thriving centre for the export of local coal.

If you take a fresh look around you, evidence of this industrial past abounds. This building was the colliery office for CR Vickerman's industrial empire.

The harbour car park looked very different in the mid 1800's. It was criss-crossed with railway lines that carried the precious coal from nearby collieries to the harbour. The harbour itself, built in the 1830's, was filled with ships and heavy dock-side loading equipment. Coal was not the only cargo as the harbour was also used to bring general goods to Pembrokeshire. Other industries such as ship building thrived locally in the wake of the industrial boom.

Wrth fwyndau'r llecyn gwyliau prydferth yma, mae rhywun yn teimlo mai pentref pysgota tawel fu Saundersfoot erioed. Ond petaech chi'n mynd yn ôl mewn amser, buan iawn y gwelech chi fod Saundersfoot ar un adeg yn ganolfan egniol iawn i allforio glo lleol.

Os edrychwch o'ch cwrmpas gan gadw hyn mewn cof, mae tystiolaeth o'r gorffennol diwydiannol i'w gweld ym mhob man. Yr adeilad yma oedd swyddfa'r lofa ar gyfer busnes enfawr CR Vickerman.

Roedd maes parcio'r harbwr yn edrych yn wahanol iawn ynghanol yr 1800au. Roedd rheilffyrdd yn ei gris-croesi gan gario'r glo gwerthfawr o byllau gerllaw draw i'r harbwr.

Roedd yr harbwr ei hun, a adeiladwyd yn yr 1830au, yn llawn llonau ac offer llwytho trwm o ymly duc. Nid glo oedd yr unig lyth trwm am fod yr harbwr yn cael ei ddefnyddio hefyd i ddod â nwyddau cyffredinol i Sir Benfro. Roedd diwydiannau eraill megis adeiladu llonau'n ffynnu yn lleol wrth i ddiwydiant dyfu.

The name Saundersfoot may be a corruption of Sandy Ford. A farm known as Saundersfoot existed here prior to the development of the harbour. In 1770, a map of the farm shows a number of 'coalpits' marked on the fields which suggests that Saundersfoot was no stranger to industry.

Efallai bod yr enw Saundersfoot yn dod o'r geriau Sandy Ford. Roedd fferm o'r enw Saundersfoot yma cyn datblygiad yr harbwr. Yn 1770, mae map o'r fferm yn dangos nifer o byllau glo [‘coalpits’] wedi'u marcio ar y caeau sy'n awgrymu bod diwydiant wedi bod yn elfen gyffredin o'r bywyd yma yn Saundersfoot.

PLANED

+cadw

